

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І. С. Бондаренко

(підпис)

(ініціали та прізвище)

« 5 » вересня 2023 р.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СИНТАКСИСУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 035 «Філологія»
спеціалізації 035.01 «Українська мова та література»
освітньої програми «Філологія (Українська мова та література)»

Укладач Христіанінова Раїса Олександрівна, доктор філологічних наук, професор

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української мови
Протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

Ухвалено науково-методичною радою
факультету філології
Протокол № 1 від « 05 » 09 2023 р.

Завідувач кафедри української мови

Голова науково-методичної ради
факультету філології

Р. О. Христіанінова

І. Л. Мацегора

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрямок підготовки, рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	Кількість кредитів – 3	за вибором	
		Цикл дисциплін вільного вибору студента	
Спеціальність 035 «Філологія»	Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Лекції	
Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»	Змістових модулів – 4	12 год.	4 год.
		Практичні	
		10 год.	4 год.
		Самостійна робота	
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Кількість поточних контрольних заходів – 8	68 год.	82 год.
		Вид підсумкового контролю: Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми синтаксису» є ознайомлення студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» з новітніми напрацюваннями української мовознавчої науки в галузі функційно-категорійного синтаксису.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Актуальні проблеми синтаксису»:

- ознайомити магістрантів з новітніми розробками в галузі синтаксису української мови;
- розглянути систему синтаксичних одиниць із позицій функційно-категорійної граматики;
- схарактеризувати типи й форми синтаксичних зв'язків та семантико-синтаксичних відношень;
- ознайомити магістрантів із новою концепцією словосполучення;
- розкрити поняття багатоаспектності речення;
- розглянути класифікацію членів речення з позицій функційно-категорійної граматики;
- детально ознайомити магістрантів із класифікацією складних речень на функційній основі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей)**:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК-3 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>СК-1 Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.</p> <p>СК-3 Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.</p> <p>ПРН 7 Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.</p> <p>ПРН 11 Здійснювати науковий аналіз мовного й мовленнєвого матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.</p>	<p>Методи: Пояснювально-ілюстративний (навчальна лекція, бесіда, презентації) Метод проблемного викладення матеріалу (проблемна лекція, навчальна дискусія) Частково-пошуковий (робота з книгою, робота з фактичним матеріалом) Дослідницький (робота з фактичним матеріалом) Інтерактивні методи (case-метод, мозковий штурм) Практичні методи (вправи)</p> <p>Контрольні заходи: Підсумкові контрольні заходи: залікова контрольна робота. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання, робота на практичних заняттях.</p>

Міждисциплінарні зв'язки. Сучасна українська мова, вступ до мовознавства, загальне мовознавство, українська література, інформатика, філософія.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Функційно-категорійний синтаксис. Синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення

Тема 1. Поняття про функційно-категорійний синтаксис. Синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення (2 год + 2 год пр.)

Поняття про функційно-категорійний синтаксис, його відмінність від традиційного. Вчення про три синтаксичні одиниці: речення, словосполучення й мінімальну синтаксичну одиницю.

Основні типи синтаксичних зв'язків (предикативний, підрядний і сурядний), їхні диференційні ознаки. Недиференційований синтаксичний зв'язок і подвійний синтаксичний зв'язок як периферія системи синтаксичних зв'язків. Форми синтаксичних зв'язків: координація, узгодження, керування і прилягання. Семантико-синтаксичні відношення. Взаємозв'язок семантико-синтаксичних відношень і синтаксичних зв'язків. Семантико-синтаксичні відношення у простому елементарному, простому ускладненому та складному реченнях. Первинні і вторинні семантико-синтаксичні відношення.

Змістовий модуль 2. Словосполучення і просте речення у функційно-категорійному синтаксисі

Тема 2. Словосполучення. Типи словосполучень у функційному синтаксисі (2 год + 2 пр.)

Традиційне і нове розуміння словосполучення. Словосполучення як некомунікативна непередикативна одиниця-конструкція, підпорядкована реченню. Підрядні і сурядні словосполучення. Формально-граматичні та семантичні типи підрядних і сурядних словосполучень.

Тема 3. Формально-граматична організація простого речення (2 год + 2 пр.)

Природа речення як одне з дискусійних питань синтаксису. Речення як багатовимірна одиниця: формально-граматична, семантико-синтаксична і комунікативна організація речення.

Просте речення як монопредикативна одиниця. Основні формально-граматичні типи простого речення: двоскладні, односкладні й нечленовані прості речення. Нові підходи до класифікації членів речення. Головні члени речення. Прислівні і детермінантні другорядні члени речення. Формально-синтаксичний мінімум простого речення. Формально елементарні і формально неелементарні прості речення.

Тема 4. Семантико-синтаксична організація простого речення (2 год + 2 пр.)

Поняття пропозиції. Семантично елементарні й семантично неелементарні прості речення. Поняття синтаксеми. Типи синтаксем у структурі простого семантично елементарного речення. Предикат як

центральна синтаксема простого елементарного речення. Субстанційні синтаксеми простого семантично елементарного речення. Синтаксеми невалентного характеру: вторинні предикатні і субстанційні синтаксеми у семантично неелементарних простих реченнях.

Змістовий модуль 3. Система складних речень у функційно-категорійному синтаксисі.

Тема 5. Формально-синтаксична, семантико-синтаксична і комунікативна організація складних речень. Принципи класифікації складних речень (2 год лекцій)

Елементарні і неелементарні складні речення: формально елементарні і формально неелементарні складні речення; семантично елементарні і семантично неелементарні складні речення. Класифікація складних речень із позицій функційно-категорійної граматики: складносурядні, складнопідрядні, речення зі взаємозалежними частинами та речення з недиференційованим синтаксичним зв'язком.

Змістовий модуль 4. Складні речення зі взаємозалежними частинами та недиференційованим синтаксичним зв'язком.

Тема 6. Складні речення зі взаємозалежними частинами та недиференційованим синтаксичним зв'язком (2 год + 2 пр.)

Складні речення з недиференційованим синтаксичним зв'язком. Типові і специфічні складні речення з недиференційованим синтаксичним зв'язком, їхні семантичні різновиди.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
		о/д. ф.	з /дист. ф.	о/д. ф.	з/дист. ф.	о/д. ф.	з/дист. ф.	8	9			
1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12
		о/д. ф.	з /дист. ф.									
1	15	4	1	2	1	2		11	13	5	5	10
2	15	12	1	6	1	6		3	13	5	15	20
3	15	2	1	2	1	-		13	13	5	15	20
4	15	4	1	2	1	2		11	13	5	5	10
Усього за змістові модулі	60	22	4	12	4	10		38	52	20	40	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30							30	30			40
Загалом		90								100		

5. Теми лекційних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість Годин
1	Поняття про функційно-категорійний синтаксис. Синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення	2
2	Словосполучення. Типи словосполучень у функційному синтаксисі	2
3	Формально-граматична організація простого речення	2
4	Семантико-синтаксична організація простого речення	2
5	Формально-синтаксична, семантико-синтаксична і комунікативна організація складних речень. Принципи класифікації складних речень	2
6	Складні речення зі взаємозалежними частинами та недиференційованим синтаксичним зв'язком	2
Разом		12

6. Теми практичних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість Годин
1	Поняття про функційно-категорійний синтаксис. Синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення	2
2	Словосполучення. Типи словосполучень у функційному синтаксисі	2
3	Формально-граматична організація простого речення	2
4	Семантико-синтаксична організація простого речення	2
5	Складні речення зі взаємозалежними частинами та недиференційованим синтаксичним зв'язком	2
Разом		10

7. Види і зміст поточних контрольних заходів *

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – опитування на парах	Питання для підготовки: обґрунтуйте відмінності в трактуванні сутності синтаксичних одиниць (речення, словосполучення, мінімальної синтаксичної одиниці) у традиційному і	5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, грамотно; 4 – думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей;	5

		функційно-категорійному синтаксисі.	2 – думки викладені непослідовно, допущено грубі помилки; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало грубих помилок; 0 – завдання не виконане зовсім.	
	Практичне завдання – виконання вправ	Вимоги до виконання та оформлення: вправи мають бути виконані самостійно та завантажені на сторінку дисципліни в систему Moodle ZNU.	10 – виконане у повному обсязі без помилок; 9-8 – виконане з несуттєвими неточностями (відповідно 1–3); 7-6 – виконане в повному обсязі, але із кількома суттєвими помилками; 5 – виконане не в повному обсязі, з суттєвими помилками; 4-3 – виконане не в повному обсязі, з великою кількістю суттєвих помилок; 2-1 – виконане частково, з великою кількістю помилок; 0 – не виконане зовсім.	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Теоретичне завдання – коротка контрольна робота	Питання для підготовки: розкрити новітнє розуміння словосполучення, його відмінність від традиційного. Типологія словосполучень у функційному синтаксисі.	5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, грамотно; 4 – думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім послідовно,	5

			<p>допущено чимало неточностей; 2 – думки викладені непослідовно, допущено грубі помилки; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало грубих помилок; 0 – завдання не виконане зовсім.</p>	
	<p>Практичне завдання – реферування наукової статті, присвяченої дослідженню другорядних членів речення з позицій функційного синтаксису, або підготовка презентації (однієї на вибір) «Формально-граматичні другорядні члени речення», «Синтаксеми як семантичні компоненти речення».</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: 1) обсяг реферату – 1-2 стор.; у рефераті стисло своїми словами передати основні думки статті; 2) презентацію виконати у вигляді схем чи таблиць.</p>	<p>10 – завдання виконане грамотно, коректно, матеріал викладений логічно послідовно; 9-8 – завдання виконане грамотно, матеріал викладений логічно послідовно, але допущені одиничні неточності; 7-6 – виконане в повному обсязі, але із кількома суттєвими помилками; 5 – виконане не в повному обсязі, з суттєвими помилками; 4-3 – виконане не в повному обсязі, з великою кількістю суттєвих помилок; 2-1 – виконане частково, з великою кількістю помилок; 0 – не виконане зовсім.</p>	10
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3	Теоретичне завдання - опитування на парі	Питання для підготовки: обґрунтувати відмінності типології	<p>5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, грамотно; 4 – думки викладені</p>	5

		складних речень у традиційному і функційно-категорійному синтаксисі.	повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей; 2 – думки викладені непослідовно, допущено грубі помилки; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало грубих помилок; 0 – завдання не виконане зовсім.	
	Практичне завдання – коротка наукова доповідь на тему «Функційно-категорійний підхід до розуміння безсполучникових конструкцій».	Вимоги до виконання та оформлення: теоретичні положення висловлення потрібно проілюструвати самостійно дібраними прикладами із художньої літератури.	10 – виконане у повному обсязі без помилок; 9-8 – виконане з несуттєвими неточностями (відповідно 1–3); 7-6 – виконане в повному обсязі, але із кількома суттєвими помилками; 5 – виконане не в повному обсязі, з суттєвими помилками; 4-3 – виконане не в повному обсязі, з великою кількістю суттєвих помилок; 2-1 – виконане частково, з великою кількістю помилок; 0 – не виконане зовсім.	10
Усього за ЗМ 2 контр. Заході в	2			15

4	Теоретичне завдання - опитування на парі	Питання для підготовки: відмінності між поняттями «безсполучникова складна конструкція» і «складне речення із недиференційованим зв'язком».	5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, ґрамотно; 4 – думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей; 2 – думки викладені непослідовно, допущено ґрубі помилки; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало ґрубих помилок; 0 – завдання не виконане зовсім.	5
	Практичне завдання – добір із художньої книги речень зі взаємозалежними частинами та недиференційованим синтаксичним зв'язком	Вимоги до виконання та оформлення: 1) подати повний бібліоґрафічний опис книги, із якої дібрано речення; 2) після кожного речення слід зазначити сторінку; 3) потрібно дібрати 4 речення зі взаємозалежними частинами та 6 речень із недиференційованим синтаксичним зв'язком. Речення мають охоплювати різні типи названих структур	За кожне правильно дібане речення студент отримує 1 бал	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15

Усього за змісто ві модулі контр. заходів	4			60
--	----------	--	--	-----------

8. Підсумковий семестровий контроль**

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: просте ускладнене речення, його відмінність від простого неускладненого і складного речення	10 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, ґрамотно; 9-8 – думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 7-6 – думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей; 5-4 – думки викладені непослідовно, допущено ґрубі помилки; 3-1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало ґрубих помилок; 0 – завдання не виконане зовсім.	10
	Практичні завдання	Виконати тестові завдання	П'ять тестових завдань по 2 бали кожне	10
		Синтаксичний розбір простого ускладненого речення	20 – виконане у повному обсязі без помилок; 19-16 – виконане з несуттєвими неточностями (відповідно 1–3); 15-11 – виконане в повному обсязі, але із кількома суттєвими помилками;	20

			10-6 – виконане не в повному обсязі, з суттєвими помилками; 5-3 – виконане не в повному обсязі, з великою кількістю суттєвих помилок; 2-1 – виконане частково, з великою кількістю помилок; 0 – не виконане зовсім.	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Арібжанова І. М. Сучасна українська мова: Базові поняття синтаксису : навч. посіб. Київ : Київський ун-т, 2016. 159 с.
2. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис [підручник]. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
3. Загнітко А. П., Вінтонів М. О., Сегін Л. В. Український синтаксис: навчально-практичний комплекс. У 2 ч. 2-ге вид., доповн. Донецьк–Слов'янськ: Дон НУ, 2011. 652 с.
4. Сучасна українська літературна мова : Синтаксис [підручник]. За ред. А. К. Мойсієнка. Київ: Знання, 2013. 238 с.
5. Христіанінова Р. О. Актуальні проблеми сучасної граматики української мови. *Магістр філології: лінгвістика та лінгводидактика : [навч.-метод. комплекс]* / заг. ред. Р. О. Христіанінової. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015. С. 8–71.

Додаткова:

1. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. Київ: Наукова думка, 1992. 224 с.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ: Наукова думка, 1983. 219 с.
3. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Синтаксис. Донецьк: Дон ДУ, 2001. 662 с.
4. Кобченко Н. Система подвійних синтаксичних зв'язків у граматичному ладі сучасної української мови. Київ: ВД «Освіта України», 2018. 514 с.

5. Кульбабська О. В. Вторинна предикація у простому реченні. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 672 с.
6. Масицька Т. Є. Типологія семантико-синтаксичних реченнєвих залежностей. Луцьк, 2016. 416 с.
7. Межов О. Г. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 464 с.
8. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові. Київ: Інститут української мови; Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 368 с.
9. Христіанінова Р. О. Безсполучникові складносурядні речення в сучасній українській мові. *Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. праць*. Вип. 9. Ч. 2. Відп. ред. Ж. В. Колоїз. Кривий Ріг, 2013. С. 185–194.
10. Христіанінова Р. О. Складні речення зі взаємозалежними частинами в сучасній українській мові. *Мовознавчий вісник : зб. наук. пр.* Відп. ред. Г. І. Мартинова. Черкаси, 2014. Вип. 19. С. 97–103.
11. Христіанінова Р. Безсполучникові складнопідрядні речення в сучасній українській мові. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія : Філологічні науки. 2014. № 2 (279). С. 3–7.
12. Христіанінова Р. Складнопідрядні речення відповідності / невідповідності в сучасній українській літературній мові. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія “Лінгвістика” [зб. наук. праць]. Вип. 21. Херсон: ХДУ, 2014. С. 35–38.
13. Христіанінова Р. Складні речення з недиференційованим зв'язком у сучасній українській мові. *Типологія та функції мовних одиниць : наук. журн.* Гол. ред. Н. М. Костусяк. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. № 2. С. 262–274.
14. Христіанінова Р. О. Формально-граматична організація складносурядних речень / Р. О. Христіанінова // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки : [зб. наук. ст.] / [гол. ред. В. А. Зарва]. – Вип. IV. – Бердянськ : ФО-П Ткачук О. В., 2014.– С. 171–180.
15. Христіанінова Р. Типологія присудків у сучасній українській мові. *Типологія та функції мовних одиниць : наук. журн.* 2016. № 1 (5). С. 182–201.
16. Христіанінова Р. О. Дуплексив у формально-граматичній та семантико-синтаксичній структурі речення. *Мовознавчий вісник: зб. наук. праць*. Вип. 24–25. Черкаси, 2018. С. 23–32.
17. Шитик Л. В. Синхронна перехідність синтаксичних одиниць в українській літературній мові. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.
18. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підруч. : [для студ. вищ. навч. закл.]. 2-ге вид., доповн. Київ : Академія, 2010. 406 с.
19. Bak P. Gramatyka języka polskiego. Warszawa : Wiedza Powszechna, 2010. 508 s.
20. Brown K., Miller J. Syntax : A Linguistic Introduction to Sentence Structure. London and New York, 1996. 382 p.

Інформаційні ресурси:

1. Загнітко А.П. Сучасний синтаксис і фразеологія: особливості структурних і семантичних зв'язків.
http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znphnpu_lingv/2009_27/21.html
2. Загнітко А. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. – Донецьк, 2009. – 137 с.
http://www.ukrajnistika.edu.rs/preuzimanje/UKR_sintaksis.pdf

3. Попова І. С. Принципи формування системи основних синтаксичних одиниць української мови.
http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/dlgum/2008_7/17.html
4. Рула Н. В. Семантико-синтаксична типологія складносурядних речень у сучасній українській мові. Дис. ... канд. філол. наук. Луцьк, 2019. <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Dysertatsiya-Rula.pdf>
5. Синтаксис української мови: на перетині традицій та інновацій. Ніні Василівні Гуйванюк : колективна монографія ; за заг. ред. О. В. Кульбаської. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 592 с.
https://kulbabska.com/images/catalog/pdf/monographs/sintaksis_do_druku.pdf
6. Татяниченко Н. Ф. Атрибут як смисловий компонент у межах простого речення. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/stling/2010_4/076_080.pdf
7. Христіанінова Р. О. Дуплексив у формально-граматичній та семантико-синтаксичній структурі речення
<https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/2691/2837>
8. Христіанінова Р. О. Подвійний присудок у сучасній українській мові. *Типологія та функції мовних одиниць*. 2015. № 2 (4).
https://typologia.at.ua/index/podvijnij_prisudok_u_suchasnij_ukrajinskij_movi/0-149
9. Христіанінова Р. О. Речення з подвійними присудками: формально-граматичні та семантико-функційні особливості. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2015. Випуск VIII. С. 75–82.
<https://philology.bdpu.org/wp-content/uploads/2017/04/12-2.pdf>
10. Христіанінова Р. Складні речення з недиференційованим зв'язком у сучасній українській мові. *Типологія та функції мовних одиниць : наук. журн.* 2014. № 2.
https://typologia.at.ua/index/skladni_rechennja_z_nediferencijovanim_zv_jazkom_u_suchasnij_ukrajinskij_movi/0-94
11. Христіанінова Р. О. Складні речення зі взаємозалежними частинами в сучасній українській мові. *Мовознавчий вісник : зб. наук. пр.* 2014. Вип. 19. С. 97–103.
file:///C:/Users/Raisa/Downloads/Mv_2014_19_17.pdf
12. Христіанінова Р. О. Формально-граматична типологія складнопідрядних речень. *Мовознавчий вісник*. 2015. Вип. 20. С. 93–98.
[file:///C:/Users/Raisa/Downloads/Mv_2015_20_19%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Raisa/Downloads/Mv_2015_20_19%20(2).pdf)
13. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підруч. : [для студ. вищ. навч. закл.]. 2-ге вид., доповн. Київ : Академія, 2010. 406 с.
<https://docplayer.net/72577556-Sintaksis-ukrayinskoyi-movi.html>
14. Шундель Т. Неоднозначність кваліфікації простих та складних речень. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/2011_96_2/statti/28.pdf